

Ἔχω στὰ χέρια μου τὴν δευτέρη ἐκδοση τοῦ βιβλίου τοῦ Α.Κάτση " Ἀπὸ τὴν Ἀνεξαρτησία εἰς τὴν Τουρκενικὴν Εἰσβολήν ". Πρόκειται ὡς γνωστὸ, γιὰ τρεῖς ἱστορικὲς ἐπιφυλλίδες ποῦχε δημοσιεύσει ὁ Κάτσης στὸν " Φιλελεύθερο " τὸ 1976-77 καὶ ποῦχαν προκαλέσει στὸν καιρὸ τους αἰσθησιὰ γιὰ τὴν τόλμη καὶ τὴν εἰλικρίνεια μὲ τὴν ὁποία εἶχαν προβάλλει τὴν ἀλήθεια γιὰ τὰ δραματικὰ γεγονότα τῆς ἐντελῶς πρόσφατης ἱστορίας μας.

Πρέπει νὰ τονιστεῖ νομίζω ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὅτι δὲν φιλοδοξοῦσε ὁ Α.Κ. νὰ δώσει μὲ τὰ ἀρθρα ἐκεῖνα καινούργια ἐρμηνεία τῆς ἱστορίας οὔτε καὶ ὑπῆρχαν στὰ κείμενα του καινούργιες ἀποκαλύψεις ποῦ δὲν εἶχαν δεῖ ἤδη τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας.

Ὁ στόχος ἦταν πλεονεκτήματα, πλεονεκτήματα καὶ πλεονεκτήματα. Γι' αὐτὸ ἴσως καὶ λειτούργησαν τὰ κείμενα πλεονεκτήματα, σὰν ληφθεῖ ὑπ' ὄψιν ἡ στιγμή τῆς ἐμφάνισής τους. Εἶχαν ἀφεθεῖ ὡμὰ τὰ γεγονότα νὰ μιλήσουν. Μὲ μιὰ γλῶσσα ἀπλή καὶ στεγνὴ καὶ μὲ πυξίδα τὸ βαθειὰ δημοκρατικὸ του αἰσθητήριό ὁ ἱστορικός Α.Κ. ἔδωσε τὸ χρονικὸ τῆς ἀλυσίδας τῶν ἀντικυπριακῶν συνομοσπῶν καὶ τῶν δυνάμεων ποῦ τρεῖς κινούσαν. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ ἡ συγκέντρωση ὅλων αὐτῶν τῶν ἐπιφυλλίδων σ' ἓνα βιβλίο δίνει μὲ κάποιο τρόπο ἓνα ἐγχειρίδιο τῶν χρόνων γιὰ τὰ ὁποία γίνεται λόγος.

Διαβάζοντας τὸ βιβλίο αὐτὸ ἢ ἀκριβέστερα ξαναδιαβάζοντας το περὶ τὴν γι' ἀλλοθι μιὰ φορὰ πῶς τὸ καλῶτερο ἀνάγνωσμα στρεῖς δισεπτὰ αὐτὲς μέρες εἶναι ἡ καλὴ ἀνάγνωσις τῆς ἱστορίας. Ἐκεῖ ὑπάρχουν ὅλα! Ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ ἡ γνώσις καὶ ἡ πληρὴ πείρα καὶ ἡ φρονιμότητις. Ἐκεῖ, ἂν θέτε, ὑπάρχουν καὶ οἱ χαρακτηριστικὲς καταστάσεις καὶ οἱ χαρακτηριστικοὶ ἥρωες καὶ ὁ συγκυπριακὸς φόρτος. Ἡ πάλι τεχνικὴ μας δημιουργία δὲν μπόρεσε δυστυχῶς ἀκόμα νὰ συλλάβει στὸ βάθος τῆς καὶ εἰς τὴν πολυπλοκότητάς τῆς κυπριακῆς τραγωδίας. Ἡ κινήσις στὸν χῶρο μας εἶναι τόσο μεγάλη, οἱ σεισμικὲς καὶ μετασεισμικὲς δονήσεις τόσο συνεχεῖς, ἡ εἰκόνα τῶν πραγμάτων τόσο ἀσταθής.

Μόνα σταθερά σημεία αναφοράς οι κοινωνικές, πολιτικές δυνάμεις που συμπλέκονται, διασταυρώνονται και συγκροούνται στο νησί. Αυτή η σύγκρουση προσέλαβε στην δεκαετία 1964-74 μια πρωτοφανή ένταση, και οξύτητα και ταυτόχρονα, λόγω της εξισορροπήσεως των δυνάμεων, μια μοναδική τραγικότητα.

Πόση ^{δραματικότητα} ~~τραγικότητα~~ πράγματι μέσα σ' ένεϊνες στίς κατά μέτωπο συγκρούσεις της Κύπρου του 64 με τον λαό μας από την μια κι από την άλλη τον 'Ιμπεριαλισμό! Το ΝΑΤΟ βγαίνει άνοιχτά την χρονιά αυτή στο προσκήνιο και κυνικά, προβάλλει τις αξιώσεις του ενώ ταυτόχρονα κρατά το μαχαίρι στον λαιμό μας. Είναι μέσα σ' αυτό τον χρόνο που θα βρουν και την συγκεκριμένη τους μορφή όλα τα τεταλνόμενα σε βάρος της Κύπρου. 'Η διχοτόμηση κι 'ή διπλή "Ένωση γίνονται με το Σχέδιο "Αταξσον έπίσημος πιά προσα-
~~γ~~ατολισμός της 'Αμερικανικής ^{κρίσης} ~~πρωτοβουλίας~~. Ταυτόχρονα και με συν-
διασμό μ' όλα αυτά πραγματοποιείται μέσα στον τραχύ αυτό χρόνο ή πρώτη κίνηση του Γρέβα στην Κύπρο μ' όλο ένεϊνο το αντιιμπεριαλιστικό του μένος και τον έξαλλο αντιιμπεριαλισμό. Μόνο αν κτυπούσαν ο Μακάριος και το ΑΚΕΛ θα μπορούσε ν' άνοιξει ο δρόμος για την εφαρμογή των σχεδίων!

Κ' ύστερα ένεϊνα τα φουρτουλιασμένα χρόνια του 71-72 που ξεκινούν ούσιαστικά από την σύνοδο του ΝΑΤΟ στην Λισσαβόνα τον 'Ιούνη του 71 στην όποια δίνεται το πράσινο φάς στους δύο συμμάχους, την χουντική 'Ελλάδα και την στρατοκρατούμενη Τουρκία, να θέσουν σε κίνηση την επιχείρηση " Διαλύστε το ανεξάρτητο κυπριακό κράτος". Και τότε και πάλι σε άπόλυτο συνδιασμό ή νέα άποστολή Γρέβα στην Κύπρο και ή προσπάθεια άλωσης του μετώπου από τα μέσα. 'Ακολουθούν τα τελεσίγραφα Παπαδοπούλου-Παναγιωτάκιου προς τον Μακάριο, ή άξέωση για παραίτηση του Μακαρίου, το άνοιγμα του μετώπου στα νύτα του 'Αρχιεπισκόπου μέσα στην έκκλησία, από τους τρεις ^{κι}.

Κι' όλα έκεινα τὰ σχέδια "Ερμής", "Απόλλων", "Αφροδίτη", τὸ "Εθνικό Μέτωπο" κι' ἡ ΕΟΚΑ Β, οἱ ἀνατινάξεις κι' οἱ πολιτικές δολοφονίες ὁ λυσσασμένος ἀντικομμουνισμός στὴν "Εθνική Φρουρά" καὶ πάλι ὁ λαός μας, οἱ πολιτικές του δυνάμεις κι' ὁ Μανιάριος μὲ τὰ συνεχῆ ΟΧΙ. Πόση τραγικότητα ὑπῆρχε πράγματι στὴν σιληρὴ αὐτὴ σύγκρουση τοῦ λαοῦ μας μὲ τὲς συνασπισμένες δυνάμεις τῆς πρὸ ματρῆς ἀντιδρασης!

"Ὅλ' αὐτὰ φυσικὰ τὰ φοβερὰ ποὺ συνθέτουν τὴν ἱστορία μας ποὺ ἀκόμα γράφεται μὲ τὸ αἷμα τῆς καρδιάς τοῦ λαοῦ μας ἀποτελοῦν ὀλοένα καὶ περισσότερο ἀντιεικμένο μελέτης καὶ ἀνάλυσης τῶν ἱστορικῶν ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἐρευνητῶν. Θὰ ὑπάρξουν καὶ πρέπει νὰ ὑπάρξουν μονογραφεῖς, γιὰ χωριστὲς πλευρὲς τοῦ προβλήματος, τομῆς σὲ βάθος, κριτικὲς ἐκτιμήσεις καὶ γιὰ τοὺς χειρισμοὺς τῆς κυπριακῆς ἡγεσίας.

Θὰ ὑπάρξουν ἐπίσης καὶ περισσότερες ἀποκαλύψεις γιὰ τὴν φύση τῶν συνωμοσιῶν, τὴν ἔκταση καὶ τὲς μεθόδους δράσης ποὺ χρησιμοποιήθηκαν.

"Ὅπως ἐπίσης καὶ γιὰ τὴν θέση τῆς Κύπρου μέσα στὰ γενικώτερα στρατηγι-
κά σχέδια τοῦ ἀμερικανικοῦ ἱμπεριαλισμοῦ καὶ τοῦ ΝΑΤΟ, τὴν θέση ποὺ κατέχει ἡ Κύπρος στοὺς ἀγῶνες τῶν λαῶν γιὰ εἰρήνη κτλ. Καὶ τέτοιο ὅμως ὅπως εἶναι τὸ βιβλίο τοῦ Α.Κ. μὲ τοὺς περιορισμένους στόχους ποὺ ἔθεσε, ἐξυπηρετεῖ ἀριετὰ καλὰ τὸν σκοπὸ γιὰ τὸν ὁποῖο γράφτηκε. Τὸ συστήνουμε θερμὰ γιατί ἡ φωνὴ του εἶναι ἀληθινὴ καὶ τίμια. Μπορεῖ ν' ἀνατρέξει κανεὶς σ' αὐτό κι' ὅταν νοιώσει τὴν ἀνάγκη νὰ ἐνισχύσει τὸ ὀπλοστάσιο τῶν ἐπιχειρημάτων του, κι' ὅταν θελήσει νὰ πάρει τὸ νῆμα τῶν καινούργιων συνωμοσιῶν ποὺ συνεχῶς μᾶς κυλιῶνουν.

Καὶ μιὰ ἀποψη: Τὸ Κράτος πρέπει νὰ βρεῖ τὸν τρόπο νὰ ἐνθαρρύνει πρακτικὰ τὴν ἱστορικὴ ἔρευνα.

1978

Π. ΠΑΙΟΝΙΔΗΣ